

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนายวิทยา บัวพล.....

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ส่วนฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อนุรักษ์
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๔ (สุราษฎร์ธานี)
หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ทำหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูชีฟ้า (เตรียมการ)
สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕ (เชียงใหม่)

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง บริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รวมทั้งการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธารในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ให้ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์
และให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชีฟ้า
(เตรียมการ) กรณีศึกษา บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ มกราคม ๒๕๖๖ – สิงหาคม ๒๕๖๖ รวมระยะเวลา ๘ เดือน

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
๒. ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมไฟป่า
๓. นโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

การตรวจเอกสาร

ทำการตรวจสอบเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทฤษฎี แนวคิดต่างๆ ที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างแบบสอบถาม

ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และศึกษาแบบสอบถามของงานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ
การศึกษาค้นคว้าแล้วจึงนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งคำถามในแบบสอบถามมี
ทั้งที่เป็นคำถามปลายปิด (closed-end question) และคำถามปลายเปิด (open-end question) สำหรับ
เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของราษฎรบ้านร่มฟ้าไทย ตำบล ตำบลเตา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการพักอาศัยในพื้นที่ สถานะทางสังคม ระยะทางจากที่อยู่อาศัยถึงแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลเตา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โดยใช้คำถามในการประเมินค่า (ให้คะแนน)

ส่วนที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของราษฎรท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ)

การทดสอบแบบสอบถาม

การทดสอบแบบสอบถาม เพื่อหาข้อบกพร่อง และทดสอบความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability analysis-scale) โดยการนำแบบสอบถามจำนวน ๓๐ ชุด ไปทำการทดสอบกับราษฎรท้องถิ่นบ้านร่มฟ้าทอง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง และเพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Alpha) ของคำถามตัวแปรตาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่ได้จะต้องไม่ต่ำกว่าระดับ ๐.๘๐ ผลการทดสอบของคำถามตัวแปรตาม ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ประชากรบ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลเตา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ประชากรที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๒๕๕ คน เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๗ คน ได้มาจากการสุ่มแบบยามาเน่ โดยใช้คำถามในการประเมินค่า (ให้คะแนน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบและตรวจสอบแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้วไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) กับราษฎรท้องถิ่นตัวอย่างตามหมู่บ้านเป้าหมายที่กำหนดไว้ ใช้วิธีการเก็บตัวอย่างทั้งหมดจนครบถ้วนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (qualitative method) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม แจกแจงโดยใช้หลักสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าเฉลี่ย (mean) การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) และค่าร้อยละ (percent) เป็นต้น

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative method) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ และคำนวณด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อทดสอบหาปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ): กรณีศึกษา บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตำบลเตา อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้โดยใช้สถิติวิเคราะห์ที (t-test) และสถิติวิเคราะห์เอฟ (f-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มออกเป็น ๒ กลุ่ม และที่แบ่งกลุ่มออกเป็น ๓ กลุ่มขึ้นไปตามลำดับ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ หรือที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ๙๕ เปอร์เซ็นต์

เป้าหมายของงาน

๑. เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผล และร่วมรับประโยชน์ด้วยความสมัครใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นไปเพื่อสนองต่อความต้องการของสมาชิกในชุมชนด้วยความพึงพอใจ ในการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่

๒. เพื่อศึกษาปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบท ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ ทั้งในแง่ของการร่วมแรง ร่วมทรัพยากร หรืออื่นๆ นั้น มีเหตุผล ๒ ประการ คือ ประการแรก การมองเห็นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำลงไป ซึ่งถือเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้เกิดมีสิ่งจูงใจ ประการที่สอง การที่ได้รับการบอกกล่าวหรือชักชวนจากเพื่อนให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดมีสิ่งจูงใจ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

จากการหาค่าเฉลี่ยการตอบคำถามของราษฎรท้องถิ่น ตัวอย่างทุกครัวเรือนแล้วนำไปเปรียบเทียบกับอันตรภาคชั้นที่กำหนดไว้ (ช่วงคะแนนที่กำหนดไว้ จาก ๐ ถึง ๕) ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๕ ซึ่งแปลความหมายได้ว่า ราษฎรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถจำแนกระดับการมีส่วนร่วมออกเป็นรายด้านดังนี้

๑. มีส่วนร่วมด้านการคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ (อยู่ในระดับมาก)
๒. มีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ (อยู่ในระดับมาก)
๓. มีส่วนร่วมด้านการรวมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๐ (อยู่ในระดับมาก)
๔. มีส่วนร่วมด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕ (อยู่ในระดับมาก)

เชิงคุณภาพ

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมไฟป่า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) กรณีศึกษาบ้านร่มฟ้าไทย ตำบลตับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ได้ตอบสนองแนวคิดของ แผนการปฏิบัติราชการกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) ตามแผนงาน ยุทธศาสตร์สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน อนุรักษ์ ปันฟู และป้องกันการทำลาย โครงการที่ ๑ โครงการรักษาความ มั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาไฟป่า และโครงการบริหารจัดการ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของสถานีควบคุมไฟป่าภูชี้ฟ้า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย และเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่อื่นๆ ที่มีลักษณะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

การดำเนินการเก็บข้อมูล พูดคุย/รับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ไม่ค่อยพบชาวบ้านในการที่จะให้ข้อมูล จะต้องมีการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นช่วงเวลาเย็นถึงหัวค่ำ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนมากจะออกไปทำงานตั้งแต่เช้าจนถึงเย็น จึงจะกลับเข้าบ้าน หรือต้องไปเก็บข้อมูลในวันที่มีการประชุมหมู่บ้าน

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) ในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม เช่น การเตรียมการดับไฟฟ้าและการตรวจหาและดับไฟฟ้า ซึ่งไม่รู้ช่องทางในการเข้าร่วมการดับไฟ และด้านการติดตามและประเมินผล ราษฎรมีปัญหาในการเข้าร่วมการติดตามประเมินผลการดำเนินการที่ทำไปแล้ว เนื่องจากขาดความรู้ และปัญหาการฝึกอบรมเกี่ยวกับไฟฟ้า ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม เป็นต้น

๙. ข้อเสนอแนะ

๑. จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) กรณีศึกษา บ้านร่มฟ้าไทย ตำบลดับเต่า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ทำให้ทราบว่า การที่ราษฎรที่อาศัยอยู่รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องไฟฟ้าเป็นอย่างดี และทราบถึงผลกระทบหรืออันตรายที่ไฟฟ้ามีต่อทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม และหันมาให้ความร่วมมือในการควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูชี้ฟ้า (เตรียมการ) แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของราษฎรยังมีปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องเวลา ความรู้ และช่องทางในการเข้าร่วม ดังนั้น หน่วยงานราชการควรหาแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ราษฎรในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา วางแผนควบคุมไฟฟ้า โดยการร่วมประชุม ร่วมเป็นคณะกรรมการ การปฏิบัติงาน การติดตามผลงาน ควบคู่ไปกับการดำเนินการประชาสัมพันธ์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้า ในพื้นที่ศึกษาให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒. เพศ อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการควบคุมไฟฟ้า ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจึงควรประสานความร่วมมือในการส่งเสริมให้ผู้หญิง เด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น การจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การส่งเสริมเพื่อสร้างเครือข่ายในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือเครือข่ายเฝ้าระวังไฟฟ้าอย่างมีส่วนร่วม การจัดตั้งศูนย์รับแจ้งข่าวสารด้านไฟฟ้าของชุมชน การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ รวมถึงการจัดฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ในเรื่องไฟฟ้าเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการป้องกันไฟฟ้าอย่างมีส่วนร่วม

๓. ควรปลูกสร้างจิตสำนึกให้แก่ราษฎรและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้ามากขึ้น ตลอดจนการพิจารณากำหนดแผนงานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งสามารถช่วยทำให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมไฟฟ้าในพื้นที่ศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น

ในการดำเนินการหรือดำเนินโครงการใดๆ ในพื้นที่ที่ชาวบ้านมีส่วนได้ส่วนเสีย ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของโครงการ อาจจะอยู่ในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน เช่น เป็นลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ในโครงการ หรือร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินโครงการ ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงาน/โครงการต่างๆจากภาครัฐ เป็นต้น

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

(๑)สัดส่วนของผลงาน..... %
(๒)สัดส่วนของผลงาน..... %
(๓)สัดส่วนของผลงาน..... %

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(.....นายวิทยา บัวพล.....)

วันที่.....๑๕...../.....มกราคม...../.....๒๕๖๗.....

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑) -	
(๒) -	
(๓) -	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)
(.....(นายจิรัช กัมพลานนท์).....)
(ตำแหน่ง).....ผู้อำนวยการส่วนอุทยานแห่งชาติ.....
วันที่...../ 16 ม.ค. 2567 /.....

(ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล)

(ลงชื่อ)
(.....(นายชติเดช กมนชนคม).....)
(ตำแหน่ง).....ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๕.....
วันที่...../ 16 ม.ค. 2567 /.....
(ผู้อำนวยการกอง/สำนัก ขึ้นไป)

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับ คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป
อีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้
๒. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

**แบบการเสนอข้อเสนอนโยบายการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)**

๑. เรื่อง แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ ที่ ๑๕ จากการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR)

๒. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน นับวันจะทวีความรุนแรง มากขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการผันแปรของสภาพภูมิอากาศ สาเหตุการเกิดไฟป่ามีที่มาที่ สลับซับซ้อนมากขึ้น มาจากปัจจัยรบกวนหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสภาพอากาศแปรปรวนอย่างไม่เคย ปรากฏมาก่อน ความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นบ่อยและรุนแรงมากผิดปกติ เกิดจากสภาวะภูมิอากาศโลกที่ร้อนขึ้น และ การเพิ่มขึ้นของประชากรซึ่งทำให้ภาคเกษตรกรรมมีการขยายพื้นที่มากขึ้น มีการใช้ไฟเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิด โอกาสที่ไฟป่าจะลุกลามเข้าพื้นที่ป่าไม้สูงขึ้น อีกทั้งมีความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแ่งมมของเศรษฐกิจ มากขึ้น ทำให้ความต้องการบุกรุกพื้นที่ป่าหรือใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่ามีมากขึ้นด้วย จนเกิดปัญหาสังคมที่ ความสลับซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกันหลายปัญหา จนทำให้ไฟป่ากลายเป็นปัจจัยรบกวนสมดุลระบบนิเวศอย่าง รุนแรงและส่งผลกระทบต่อ มนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากสถิติการเกิดไฟป่าที่ผ่านมาพบว่าเกิดมาจากการกระทำของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากการ กระทำโดยประมาท หรือจงใจทำให้เกิดก็ตาม ผลของไฟป่าดังกล่าวได้ส่งผลกระทบตามมาอย่างมากมาย ที่เห็น ได้อย่างเด่นชัด คือชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ถูกไฟเผาไหม้ สัตว์ป่าล้มตาย และไร่ที่อยู่อาศัย ต้นไม้ แคระแกรน เพราะถูกไฟเผาและตายไปในที่สุด เป็นต้น สำหรับผลกระทบที่ตามมาคือคุณภาพของอากาศแยลง มลพิษทางอากาศเพิ่มสูงขึ้น เป็นผลเสียต่อสุขภาพ เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจของมนุษย์ การ เปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เป็นต้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านไฟป่าโดยตรง ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาไฟป่ามา เป็นลำดับจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่งผลให้สถานการณ์ไฟป่าคลี่คลายลงและได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงที จะเห็น ได้ชัดจากบริเวณพื้นที่ซึ่งมีหน่วยงานดับไฟป่า (สถานีควบคุมไฟป่า) เข้าไปปฏิบัติงานการเกิดไฟป่าจะมีความ รุนแรงน้อยลง ระยะเวลาของการ ลุกลามสั้น ไม่เหมือนในอดีตที่ผ่านมา ที่เราจะเห็นไฟไหม้ป่าติดต่อกันเป็น เวลาหลายวันในบางแห่งเป็นสัปดาห์และเป็นเดือน

ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาไฟป่าโดยหน่วยงานราชการเพียงหน่วยงานเดียว คงไม่สามารถทำให้ ปัญหา การเกิดไฟป่าลดลงได้ในเวลาอันรวดเร็ว เพราะสาเหตุการเกิดไฟป่านั้น เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาไฟป่าอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน เพื่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาไฟป่า จึงมีความจำเป็นต้อง อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันแก้ไขปัญหาในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยร่วมกับชุมชนและ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหรือรอบพื้นที่ป่าในการแก้ปัญหา

การถอดบทเรียน (After Action Review: AAR) โดยหลักการแล้วเป็นการถอดบทเรียนภายหลังการสิ้นสุดกิจกรรม เพื่อช่วยให้การดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไปดีขึ้น และลดข้อผิดพลาด การถอดบทเรียนลักษณะนี้จะมีประโยชน์ ถ้าต้องดำเนินกิจกรรมหลาย ๆ ครั้ง และถอดบทเรียนในช่วงแรก ๆ ของการทำกิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการทำงานในครั้งต่อไป ให้ดีขึ้นและดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

AAR เป็นเครื่องมือถอดบทเรียน หรือองค์ความรู้ เป็นการรวบรวมบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติ บางคนเรียกว่าเครื่องมือวิเคราะห์หลังปฏิบัติ การทบทวนหลังปฏิบัติงาน การทบทวนหลังทำกิจกรรม เป็นต้น การกระทำ AAR นั้น สามารถดำเนินการได้ไม่ว่าการปฏิบัตินั้น ๆ จะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว เพราะการทำ AAR มีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัตินั้น ๆ เพื่อให้สามารถทำได้ดีขึ้นในครั้งต่อไป การทำ AAR จะอยู่ในส่วนหนึ่งของวงจรแห่งการวางแผนการเตรียมความพร้อมการปฏิบัติและการทบทวน

โดย AAR จะเป็นการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ทำผิดพลาด ไม่ใช่การกล่าวโทษใครทั้งสิ้น แต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานั้นขึ้นอีก ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้ว โดยที่ผู้ทบทวนจะต้องทราบถึง เป้าหมายหรือสิ่งที่ตั้งเป้าไว้ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่บรรลุ เป็นการทบทวนการทำงานการปฏิบัติงานของตนเองโดยยังไม่ต้องไปทบทวน หรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ส่วนใหญ่มักจะทำงานเป็นกลุ่มโดยมีประธานอำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้นำทีม (Team Leader) เป็นผู้ผลักดัน อาจจะทำงานเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่อง หรือทำเฉพาะภารกิจหลักๆ ในแต่ละครั้งก็ได้วิธีการนี้จะทำให้ทีมงานได้มีโอกาสในการทบทวนพฤติกรรม การทำงานของตนเองในกิจกรรมหนึ่ง ๆ ช่วยให้ทีมงานได้เข้าใจเนื้องานมากขึ้นและเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ๆ การที่ทีมงานได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะช่วยให้ทีมงานพัฒนาสมรรถนะการทำงานให้ดีขึ้น ทั้งนี้ประธาน อำนวยความสะดวก (facilitator) หรือผู้นำทีม (Team Leader) นั้นมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของ AAR เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะต้องมีความสามารถที่จะสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บรรยากาศของความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน บรรยากาศของความเป็นทีมงานที่ทำงานเป็นทีม โดยกำหนดให้มีผู้บันทึกเนื้อหาสาระ (เลขานุการ) ที่ได้จากการทำกิจกรรม ถอดบทเรียน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) มีดังนี้

๑. การบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่ป่า ควรมียกประมาณสนับสนุน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและต้องมีแผนร่วมกับชุมชนทุกพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเรียนว่าเจ้าหน้าที่เผาป่าเองประมาณ และการดำเนินการต้องกำหนดขอบเขตวิธีการและช่วงเวลาให้ชัดเจน

๒. ควรให้มีการประสานนโยบายของจังหวัดเชียงรายและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อสร้างความเข้าใจและหาทางออกร่วมกัน

๓. ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการชิงเก็บให้ทั่วถึงทุกป่า และทุกหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ป่า โดยให้ร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนโดยงบประมาณควรลงสู่หน่วยงานและชุมชน โดยตรง

๔. ควรมียกประมาณสนับสนุนเครือข่ายแก้ไขปัญห ไฟฟ้าและหมอกควันเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน

๕. จัดงบประมาณสนับสนุนด้านยานพาหนะ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้านการควบคุมไฟฟ้า ได้แก่ โดรน (Drone) พร้อมกล้องถ่ายรูปและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ป้องกันการเกิดไฟฟ้า และชี้เป้าหาทิศทาง และเส้นทางการเกิดไฟฟ้า รวมทั้งกล้องดักถ่ายภาพ (Camera Trap) เพื่อใช้เป็นหลักฐานดำเนินคดีแก่บุคคลที่เข้าไปลักลอบจุดไฟเผาป่า

๖. การประชาสัมพันธ์ควรให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการสร้างการรับรู้และเข้าใจถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นต้นเหตุ กลุ่มเสี่ยงที่ทำให้เกิดไฟฟ้า รวมทั้งจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ที่พูดและเข้าใจภาษาชาติพันธุ์ได้ เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ถูกต้อง และไม่เกิดความเข้าใจผิดและคลาดเคลื่อน

๗. หน่วยงานในพื้นที่ควรสนับสนุนให้มีแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันในระดับหมู่บ้าน ตำบล ทุกพื้นที่ ทั้งด้านกำลังพล เครื่องมือ อุปกรณ์และยานพาหนะ แผนการลาดตระเวนตรวจหาไฟและดับไฟฟ้า การติดต่อสื่อสารและอื่น ๆ ให้เกิดความชัดเจน และเป็นรูปธรรม

๘. ควรมีงบประมาณด้านการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ที่อยู่ในเขตเสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า เพื่อแก้ไขปัญหากำลังเจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอในการดูแลรับผิดชอบพื้นที่

๙. โครงการ ชิงเก็บ ลดเผา ควรมีงบประมาณกระจายการเก็บใบไม้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มป่า ทุกหมู่บ้านที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้า โดยมีวัตถุประสงค์สามารถนำมาสร้างเป็นรายได้ให้กับชุมชน เพื่อเพิ่มแรงจูงใจ

๑๐. ควรมีการจัดฝึกอบรมด้านความรู้พื้นฐาน และทักษะการควบคุมไฟฟ้าอย่างเข้มข้น และเป็นระบบให้กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่มาร่วมเป็นกำลังพลในการช่วยดับไฟฟ้า โดยมีการขึ้นบัญชีเป็นกำลังพลผู้สนับสนุนการดับไฟฟ้า และมีประกันชีวิตเพื่อเป็นสวัสดิการ

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑ การบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๒. ประชาชนเกิดการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาของไฟฟ้าและหมอกควัน เกิดความร่วมมือในการป้องกันไฟฟ้าในพื้นที่

๓ ลดปัญหาการเกิดไฟฟ้า ทำให้พื้นที่เผาไหม้ลดลง จุดความร้อนลดลง ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) มีค่าไม่เกินมาตรฐาน

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. สามารถบริหารจัดการเชื้อเพลิงได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒. ประชาชนในพื้นที่เกิดการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาของไฟฟ้าและหมอกควัน เกิดความร่วมมือในการป้องกันไฟฟ้าในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น

๓. จำนวนครั้งที่เกิดไฟฟ้า จำนวนพื้นที่เผาไหม้ จำนวนการเกิดจุดความร้อน และจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ๒.๕) เกินมาตรฐาน ลดลงจากปีที่ผ่านมา

(ลงชื่อ)

(.....นายวิทยา บัวพล.....)

วันที่..... ๑๕...../.....มกราคม...../.....๒๕๖๗.....

ผู้ขอประเมิน